



## Manifest Európskeho vidieckeho parlamentu 2022

### PREAMBULA

My, vidiecki ľudia Európy:

Vyznávame spoločné európske demokratické, sociálne hodnoty, ľudské práva a ciele trvalo udržateľného rozvoja OSN;  
Oceňujeme vidiecku rozmanitosť a vidiecke dedičstvo, pocit komunity a angažovanosti vidieckych ľudí;  
Uvedomujúc si nedostatok vidieckeho diskurzu a vôle v politike, politikách, hodnotách, oceňovaní a rozvoji vidieka;  
Uvedomujúc si vzdialenosť medzi rozhodovacími a vidieckymi aktérmi;  
Znepokojení exodusom, klimatickými výzvami, úpadkom hospodárstiev a služieb, chudobou a sociálnym vylúčením.

---

Budúcnosť vidieckej Európy vidíme ako živú, inkluzívnu a udržateľnú vidiecku spoločnosť podporovanú diverzifikovanými a prosperujúcimi ekonomikami a účinným dohľadom nad vysokokvalitným environmentálnym a kultúrnym dedičstvom. Veríme, že vidiecke komunity môžu byť významnými dlhodobými prispievateľmi k prosperujúcej, mierovej, spravodlivej Európe a k udržateľnej globálnej spoločnosti. Našou ambíciou je podporiť činnosť na úrovni dedín a komunity v celej vidieckej Európe, čím sa v pravý čas vytvorí paneurópska vidiecka komunita alebo dedinské hnutie.

---

Žiadame európske siete mimovládnych organizácií, ktoré spoluiniciovali Európsky vidiecky parlament, aby viedli program obhajoby a činnosti založený na tomto Manifeste, v úzkej spolupráci so svojimi národnými členmi a všetkými ochotnými partnermi.  
Veríme, že vidiecke spoločnosti, vlády a nadnárodné inštitúcie môžu spoluprácou dosiahnuť revitalizáciu vidieckych regiónov Európy a zaväzujeme sa, že budeme pokračovať v naplňaní vízie a činností načrtnutých v tomto Manifeste.

---

Pôvodný Manifest Európskeho vidieckeho parlamentu (ERP) bol prijatý na záver 2. Európskeho vidieckeho parlamentu, ktorý sa konal 4. až 6. novembra 2015 v Schärdingu v Rakúsku.  
Bol aktualizovaný a schválený na 3. Európskom vidieckom parlamente, ktorý sa konal 18. až 21. októbra 2017 vo Venhorste, Holandsko a na 4. Európskom vidieckom parlamente 6. až 9. novembra 2019 v Candás Asturias.  
Aktualizácia Manifestu 2022 bola schválená počas 5. Európskeho vidieckeho parlamentu od 12. do 15. septembra 2022 v Kielciach v Poľsku.

### MANIFEST

My, zástupcovia mnohých ľudí a organizácií zakorenených vo vidieckych oblastiach na celom kontinente Európy, sme prijali tento Európsky vidiecky manifest ako vyhlásenie o aspiráciách, záväzkoch a požiadavkách vidieckych ľudí, dedín a komunít, ktoré vychádza zo stretnutí, kampaní a politických diskusií od r. 2013.

#### 1. Rozmanitosť vidieckych oblastí:



Hlboko oceňujeme jednotu Európy a veľkú rozmanitosť jej vidieckych oblastí a národov, ktorá vyplýva z rozmanitej geomorfológie, klímy a biodiverzity pevniny a mora a z dlhej histórie ľudskej činnosti na celom kontinente. Túto jednotu a rozmanitosť, vyjadrenú v ľudskej kultúre a prírodných zdrojoch, vnímame ako obrovský prínos pre budúce blaho všetkých národov v Európe.

## **2. Spoločné hodnoty:**

Oceňujeme spoločné hodnoty, ktoré spájajú ľudí v Európe – demokraciu, rovnosť, vzájomnú úctu, sociálne zabezpečenie, udržateľnosť, právny štát, uznávanie ľudských práv a ducha spolupráce. Tieto hodnoty sú v súčasnosti spochybňované politickými silami v niektorých častiach Európy a globálnymi systémami. Zaviazali sme sa zachovať tieto hodnoty, aby sme vytvorili mierovú a sociálne spravodlivú Európu.

## **3. Kvalita života:**

Vidiek, farmy, dediny a malé mestá, pobrežné okraje a ostrovy, hory a lesy s ich miestnymi kultúrami, ľudia a komunity, divoká príroda, krajina, zdravé prostredie, kultúrne dedičstvo a nájdená sociálna sila, samospráva a vzájomná podpora vo vidieckych komunitách tvoria základ dobrej kvality života vo vidieckych oblastiach, ktorý by si mali vážiť a zachovať si ho pre budúce generácie. Vyjadrujeme obavy, že tieto vidiecke črty a hodnoty sú spochybňované exodusom, úbytkom a migráciou kvalifikovaných ľudí.

## **4. Práva:**

Presadzujeme právo vidieckych oblastí, dedín a komunít na plné uznanie všetkými ľuďmi a inštitúciami v Európe, na kvalitu života a životnú úroveň, ktorá nie je horšia ako úroveň mestského obyvateľstva a na plnú účasť a vidiecke hlasy, ktoré budú brané do úvahy v politických procesoch. Žiadame vlády na všetkých úrovniach, aby podporili toto právo pre všetkých ľudí žijúcich vo vidieckych oblastiach. Vo všetkých aspektoch politiky a opatrení týkajúcich sa vidieckych komunít by mali mať ľudia rovnaké práva bez ohľadu na vek, pohlavie, sexualitu, schopnosti, etnickú príslušnosť, vieru alebo geografiu.

## **5. Obavy o ocenenie vidieckych hodnôt a podmienok:**

Európski vidiecki ľudia, dediny a komunity sú znepokojení tým, že mnohé regióny sú postihnuté úzkosťou vidieckych ekonomík, nedostatkom príležitostí, stratou obyvateľstva, následnou demografickou nerovnováhou, poklesom služieb, chudobou, nedostatkom dostupného bývania a sociálne vylúčenie medzi znevýhodnenými ľuďmi, žiadateľmi o azyl alebo etnickými menšinami, čím sa zvyšuje zraniteľnosť a zhoršovanie životného prostredia. Znepokojuje nás, že mestské a rastové myslenie dominuje v politickom diskurze a rozvojových politikách na národnej a európskej úrovni. Vzdialenosť medzi politikmi, tvorcami rozhodnutí a vidieckymi aktérmi je viditeľná v politike, politikách, konaní a komunikácii. Rozvojový potenciál a ekonomická pridaná hodnota poskytovaná vidieckymi ľuďmi a zdrojmi nie sú plne uznané. Vidiecka občianska spoločnosť je nedostatočne zastúpená v politických procesoch na národnej úrovni a v EÚ, kde diskusii dominujú silnejšie „vidiecke“ hlasy.

## **6. Otočenie špirály poklesu:**

Mnohé regióny sú ovplyvnené „klesajúcou špirálou“ životaschopnosti vidieckych komunít. Strata populácie – najmä mladých ľudí – vedie k zníženej životaschopnosti vidieckych služieb a oslabeniu miestnych ekonomík, čo vedie k väčšej strate populácie. Vyzývame na spoločné úsilie všetkých vidieckych zainteresovaných strán, príslušných agentúr, regiónov a vlád s cieľom „zvrátiť špirálu“: hľadaním flexibilných decentralizovaných riešení; spolupráca v partnerstvách na všetkých úrovniach s cieľom umožniť vidieckym ekonomikám rásť a prosperovať; implementácia nástrojov sociálnej



politiky, ako je „podpora minimálneho príjmu“ a „podpora sociálneho poistenia“, dostupnosť kvalitného bývania; uznanie nových príležitostí na posilnenie vidieckych služieb; podpora diverzifikácie vidieckych ekonomík; a umožnenie a povzbudenie mladých ľudí, aby zostali vo vidieckych oblastiach, vrátili sa do nich alebo sa do nich presťahovali.

#### **7. Potreba konať:**

Sme presvedčení, že tieto výzvy je potrebné riešiť v prospech celej populácie Európy. Všetci sme závislí od potravín, dreva, vlákny, energie, vody, vzduchu a minerálov vyprodukovaných vo vidieckych oblastiach. Poľnohospodári, podniky a iní vidiecki aktéri vytvárajú spoločné bohatstvo pre Európu. Vidiecke oblasti vo veľkej miere prispievajú k zlepšeniu klimatických zmien, rekreácii, verejnému zdraviu, bio a kultúrnej rozmanitosti a sociálnemu, hospodárskemu a duchovnému blahobytu. Vidiek si zaslúži úctu všetkých občanov a najmä tých, ktorí sú zodpovední za všetky úrovne moci, vrátane politikov a veľkých podnikov.

#### **8. Vedenie:**

Vieme, že je našou zodpovednosťou poskytovať vedenie a konať v záujme nášho vlastného individuálneho a kolektívneho blaha. Vedenie v rozvoji vidieka zahŕňa kolektívnu činnosť na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni a vyznačuje sa záväzkom, komunikáciou, spolupracou, spoločnými strategickými hodnotami a víziou a budovaním dôvery.

#### **9. Partnerstvo medzi vládami a miestnymi zainteresovanými stranami:**

Sme presvedčení, že efektívny rozvoj vidieka si vyžaduje otvorené a inovatívne partnerstvo medzi vládami a zainteresovanými stranami na všetkých úrovniach rozhodovacieho procesu, vrátane občianskej spoločnosti, miestnych podnikov, miestnych inštitúcií a miestnych samospráv a ľudí, všetci ako rovnocenní. Vyzývame vidiecke zainteresované strany, aby pozitívne spolupracovali s vládami a vlády, medzinárodné inštitúcie a príslušné agentúry, aby vytvorili zmysluplné systémy konzultácií, kolaboratívneho rozhodovania a primeraných zdrojov s cieľom formovať a implementovať politiky a položiť pevné základy pre plodné partnerstvo medzi vidieckymi zainteresovanými stranami a vládami na všetkých úrovniach.

#### **10. Podporný kontext:**

Vyzývame vlády a EÚ, aby konali v duchu dôveryhodného a otvoreného partnerstva s dedinami a vidieckymi komunitami, uznávajúc ich právo na sebaurčenie a poskytovali podporu v oblasti práva, regulácie, správy a financií. Obhajujeme plný záväzok k participatívnej demokracii a právnemu štátu; vidiecka kontrola všetkých príslušných politík a programov; súdržnosť medzi rôznymi aspektmi a geografickými úrovňami politiky v celej oblasti vládnej činnosti súvisiacej s vidieckymi oblasťami; umožnenie digitálnych riešení, zjednodušený dizajn a citlivé a flexibilné používanie regulačných, fiškálnych a finančných systémov na podporu iniciatívy jednotlivcov, mikropodnikov, malých a stredných podnikov, sociálnych podnikov, družstiev a iných; a rešpektovanie práv vidieckych komunit pri vytváraní medzinárodných zákonov a zmlúv.

#### **11. Rámec politiky**

Podporujeme a oceňujeme posolstvá EÚ týkajúce sa zlepšovania povedomia verejnosti, uznávania vidieckej identity, zvyšovania atraktivity vidieckych oblastí, lepšie koordinovaných politík EÚ a integračných, participatívnych a partnerských prístupov s miestnymi komunitami, vrátane deklarácie Cork 2.0, dlhodobej vízie vidieka a s ňou spojený Akčný plán a Pakt o vidieku, ktoré by mali byť schválené aj na národnej úrovni. Vyzývame na spoluprácu medzi všetkými zainteresovanými stranami s cieľom splniť tieto ciele, implementovať a požadovať od členských štátov konkrétnejšie kroky (akčný



plán) a podporiť silnú úlohu zainteresovaných strán na miestnej úrovni pri formovaní a implementácii týchto politických ambícií s potrebnou podporou. Žiadame o prístup inkluzívneho partnerstva s cieľom splniť záväzky článku 174 Zmluvy o fungovaní EÚ.

## **12. Chudoba a vylúčenie:**

Uznávame pokrok, ktorý sa dosiahol v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu v Európe, no milióny ľudí sú stále postihnuté chudobou a sociálnym vylúčením rôzneho druhu. Sociálna a územná súdržnosť sú neoddeliteľnou súčasťou našej vízie Európy. Vyzývame na trvalé úsilie na podporu začlenenia a plnej účasti v spoločnosti, naliehavé opatrenia na zmenu situácie európskych vidieckych občanov postihnutých extrémnou chudobou, potravinovou neistotou a nedostatkom nádeje na lepšiu budúcnosť.

## **13. Klimatické zmeny a životné prostredie**

S veľkým znepokojením zaznamenávame narastajúce dôkazy o veľmi závažných priamych a nepriamych vplyvoch zmeny klímy. V tejto súvislosti podporujeme mnohonárodné záväzky prijaté na konferenciách Organizácie Spojených národov o zmene klímy a vyzývame EÚ, všetky európske vlády a všetky zainteresované strany, aby urýchlili konali na základe týchto záväzkov. Vitáme Zelenú dohodu EÚ a očakávame, že v obciach a komunitách sa zavedú opatrenia na základe dohody. Zdôrazňujeme hlavnú úlohu, ktorú môžu vidiecke spoločenstvá zohrávať pri uskutočňovaní transformácie potrebnej na odvrátenie klimatickej a ekologickej katastrofy, a uznávame potrebu pomôcť vidieckym oblastiam prispôbiť sa zmene klímy a zabezpečiť, aby neboli penalizované záväzkami v oblasti klímy. Mala by sa posilniť spolupráca s miestnou úrovňou.

### **Prírodné zdroje**

Naše prírodné zdroje majú veľký potenciál na znižovanie a riešenie klimatických zmien vrátane rozsiahlych lesov a mokradí, ktoré dokážu zachytávať a sekvestrovať uhlík a ktoré masívne prispievajú k obnoviteľným zdrojom surovín a energie. Vidiecke alebo pobrežné oblasti majú dobré predpoklady na to, aby uspokojili rastúci dopyt po obnoviteľnej energii z veternej, vodnej, prílivovej, solárnej, geotermálnej a palivovej drevnej energie spôsobmi, ktoré rešpektujú prírodu a životné prostredie pôdy a vody a prinášajú priamy úžitok a zamestnanosť vidieckych komunít. Pozornosť by sa mala venovať tomu, ako sa rozdeľujú prínosy z využívania a riadenia miestnych prírodných zdrojov. Vyzývame miestne zainteresované strany, aby mali silnejší vplyv na prírodné zdroje.

Žiadame o zvýšené využívanie agrolesníckych, agroekologických a bioekonomických prístupov k hospodáreniu s pôdou a o väčšie zameranie sa na miestne, komunitne vedené reakcie a komunitne založené iniciatívy ochrany a obnovy - vrátane uznania domorodých a komunitne chránených území, ktoré posilňujú miestnych občanov a poskytujú potrebné podmienky pre spravodlivý a inkluzívny prechod. Naliehavo tiež žiadame, aby sa podmienky, ktoré v súčasnosti vytvára zmena klímy a ako sa predpokladá, zohľadnili vo všetkých vidieckych oblastiach Európy, pričom sa pri posudzovaní prideľovania finančnej podpory nezabúda ani na znevýhodnené regióny.

## **14. Sieť občianskej spoločnosti:**

Európske a národné siete a organizácie, ktoré viedli túto kampaň Európskeho vidieckeho parlamentu, sú zakorenené v miestnej činnosti a participatívnej demokracii. Medzi ich členov patria tisíce akčných skupín na úrovni dediny, miestne združenia, družstvá a iné štruktúry, ktoré prevádzkujú základné služby a podporujú spoluprácu medzi vidieckymi aktérmi. Vzhľadom na zmeny v profile aktérov verejného sektora zohrávajú čoraz väčšiu úlohu v praktickej



činnosti vo vidieckych oblastiach. Vyzývame vlády a európske inštitúcie, aby uznali zásadný prínos mimovládnych organizácií a ich sietí, rešpektovali ich nezávislosť a podporovali ich aktivity. Žiadame skutočnú, zmysluplnú a pútavú účasť občianskej spoločnosti na navrhovaní a realizácii európskych programov.

#### **15. Mládež:**

Uznávame mladých ľudí ako kľúčových hybných síl rozvoja vidieka. Mladí ľudia môžu byť pripravení zostať alebo sa presťahovať do vidieckych oblastí, aby prevzali zodpovednosť ako poľnohospodári, vidiecki podnikatelia alebo občania za budúce blaho vidieckych ekonomík a komunit, ak podporné politiky, opatrenia a systémy vytvoria priaznivé prostredie. To zahŕňa prístup k vysokokvalitným verejným službám a bývaniu, infraštruktúru širokopásmového pripojenia a mobility v súlade s normami, rozmanité príležitosti pre hospodárske činnosti, podporu udržateľného poľnohospodárstva a výroby potravín a rôzne príležitosti na zvýšenie ich potenciálu. Vyzývame vlády a občiansku spoločnosť, aby uznali a naplnili potreby mládeže a umožnili mladým ľuďom aktívne sa zúčastňovať na politických procesoch a na činnostiach na vidieku.

#### **16. Ženy:**

Úloha, ktorú ženy zohrávajú pri zabezpečovaní udržateľnosti vidieckych domácností a komunit, zlepšovaní životných podmienok na vidieku a celkového blahobytu, by sa mala uznať, aby sa vidiecke oblasti udržali pri živote. Nerovnosti súvisiace s pohlavím existujú v systémoch pozemkového dedičstva v častiach Európy a pri zostavovaní rozpočtu projektov, ktoré uprednostňujú mužov. Vyzývame vlády, aby vypracovali rodovo overené vidiecke politiky a podporili posilnenie postavenia vidieckych žien a ich organizácií na účasť na všetkých aspektoch života na vidieku, vrátane silnejšieho zapojenia do rozhodovania. Malo by sa zväžiť príjemné prostredie, flexibilné, podnikateľské a digitálne riešenia.

#### **17. Starší ľudia:**

Vidiecke a odľahlé oblasti zaznamenávajú výraznejšie starnutie populácie ako mestské oblasti. Nižšia hustota obyvateľstva a viac geograficky rozptýlené populácie sťažujú a predražujú vytváranie a udržiavanie komplexnej infraštruktúry služieb. V kombinácii s horšími sociálno-ekonomickými podmienkami je vidiecke obyvateľstvo v porovnaní s mestským znevýhodnené. Zvyšujú sa riziká sociálnej izolácie a deficity zdravotnej starostlivosti. Žiadame, aby politiky boli flexibilné a citlivé na miestne odchýlky, navrhnuté a implementované na miestnej alebo regionálnej úrovni a podporované vyššími úrovňami vlády. Stratégie by mali byť založené na spolupráci a mali by sa podporovať partnerstvá medzi miestnymi orgánmi a miestnymi dedinami a komunitami.

#### **18. Migrácia:**

Príchod utečencov a iných zúfalých ľudí z oblastí vojen a konfliktov, klimatickej katastrofy a ľudí z chudobných krajín, ktorí hľadajú prácu, podnecuje k zamysleniu a činom v rámci našich sietí. Efekty migrácie vo vidieckych oblastiach by sa mali vnímať ako príležitosť na opätovné zaľudnenie vo vidieckych oblastiach Európy podporovaných integračnými, sociálnymi a inými politikami a podpornými programami. Zatiaľ čo naliehame na vlády a iné agentúry, aby urýchlene pracovali na riešení základných príčin tejto krízy, vyzývame na srdečnú reakciu založenú na solidarite medzi národmi. Veríme, že pre mnohé vidiecke oblasti, a najmä tie s klesajúcim počtom obyvateľov, to ponúka príležitosť na integráciu utečencov a iných prisťahovalcov. Miestne samosprávy a organizácie občianskej spoločnosti majú dobré postavenie na to, aby viedli a implementovali takéto snahy o integráciu.



### **19. Malé a rodinné farmy:**

Uvedomujeme si veľký prínos komerčných fariem pre európske hospodárstvo. Máme však vážne obavy o blaho mnohých miliónoch malých rodinných fariem, najmä v odlahlých oblastiach, na horách a na ostrovoch.

Malé a rodinné farmy si môžu zachovať životaschopnosť vytváraním partnerstiev, družstiev a podnikov sociálneho poľnohospodárstva, spoločným pridávaním hodnoty k svojim produktom, diverzifikáciou svojich príjmov z farmy a miestnych ekonomík a postupným vytváraním väčších pozemkových jednotiek. Krátke dodávateľské reťazce by sa mali hodnotiť ako prínos k miestnej ekonomike a životnému prostrediu. Vyzývame vlády, darcov, organizácie občianskej spoločnosti a vidiecke komunity, aby uznali a podporovali malé rodinné poľnohospodárstvo ako životaschopný a rešpektovaný európsky model a aby podporovali generačné zmeny v poľnohospodárstve a vstup nových a mladých farmárov. Žiadame, aby naše malé farmy boli chránené a podporované a aby sa im nevytvárali zbytočné byrokratické prekážky.

### **20. Dediny:**

Dediny sú srdcom vidieckeho spoločenského života a pre mnohých ľudí miestom bývania a práce. V dôsledku exodu, poklesu služieb a obyvateľstva, ktoré sú v niektorých prípadoch výsledkom politických alebo ekonomických rozhodnutí, dedinčania často podnikajú kroky na nájdenie inteligentných inovatívnych a často dobrovoľných riešení problémov. Vyzývame na vnútroštátne politiky a programy podporované EÚ v oblasti inteligentného rozvoja založeného na mieste, ktoré budú odrážať a akceptovať miestne (aj zmenšujúce sa) skutočnosti a možnosti, vrátane povinných programov LEADER aj CLLD. Podporujeme partnerstvá zdola nahor, v ktorých sa stretávajú ľudia, komunity, podnikatelia a systémy finančnej podpory s využitím existujúcich štruktúr, ako sú skupiny LEADER alebo podobní aktéri a propagácia Paktu dediny.

### **21. Malé mestá:**

Malé mestá, ktorých sú v Európe tisíce, majú zásadný význam ako sociálne, hospodárske a kultúrne centrá vidieckych komunit. Nie sú však uznávané ako hlavný cieľ vnútroštátnych alebo európskych politík a programov, často sa nevnímajú ani ako vidiecke, ani mestské. Presadzujeme bežnú politiku Európskej únie zameranú na malé mestá, ktorá uznáva všetky dôležité príspevky, ktoré prinášajú do sociálnych a ekonomických štruktúr vidieckych regiónov a ich životaschopnosť a za väčšie zameranie sa na potreby malých miest v národných politikách.

### **22. Vidiecko-mestské spojenia:**

Vítame rastúci záujem o komunitne vedený miestny rozvoj vo vidieckych aj mestských oblastiach. Vyzývame na zvýšenú a udržateľnú spoluprácu medzi komunitami, organizáciami, podnikateľmi a úradmi vo vidieckych a mestských oblastiach s cieľom získať plný úžitok zo sociálnych, kultúrnych a ekonomických prepojení, ktoré takáto spolupráca môže priniesť a na intenzívnu výmenu nápadov a osvedčených postupov medzi nimi vo vidieckych a mestských oblastiach.

### **23. Miestne a subregionálne ekonomiky:**

Vidiecke regióny Európy zahŕňajú tisíce miestnych a subregionálnych ekonomík, bohatých na mikropodniky, malé a stredné podniky, vrátane rastúceho počtu sociálnych a komunitných podnikov. Tieto tvoria životnú miazgu dedín a komunit a vo veľkej miere prispievajú k širším ekonomikám európskych národov. Politiky a programy by sa mali viac sústrediť na posilnenie sociálnych a komunitných podnikov zriadených pre znevýhodnených vidieckych občanov. Presadzujeme veľký význam zvyšovania vitality a životaschopnosti týchto miestnych a subregionálnych ekonomík v celej vidieckej Európe s využitím miestne vhodných a inovatívnych prístupov.



Veľmi dôležité je poskytovanie všestranného poradenstva, podpory podnikania a úverových služieb, ako aj odborného a komunitného vzdelávania a školenia, presne prispôbené existujúcim a potenciálnym pracovným príležitostiam. Vyzývame EÚ a vlády, aby podporovali miestne vidiecke ekonomiky.

#### **24. LEADER a CLLD:**

Dôrazne presadzuje územný, integrovaný a partnerský prístup k rozvoju vidieka, ktorý sa presadzuje v duchu zdola nahor a podľa miesta. Radi by sme videli široké uplatnenie princípu LEADER a jeho rozšírenie do komunitne vedeného miestneho rozvoja v rámci EÚ aj mimo nej. Sme veľmi znepokojení súčasným nedostatkom skutočne integrovaného procesu regionálneho a vidieckeho rozvoja v mnohých krajinách a stratou občianskej účasti na implementácii LEADER. Vyzývame inštitúcie a vlády, aby prejavili dôveru v miestne akčné skupiny, rozšírili a vyčlenili financovanie z EPFRV, ako aj povinné zahrnutie iných fondov ako CLLD (EMFAF, ESF, ERDF ako aj RRF, MMF). Žiadame inštitúcie a vlády, aby prispôbili a zjednodušili svoje pravidlá a postupy potrebám vidieckych komunit a zabezpečili skutočne integrovaný prístup k miestnemu rozvoju a využívaniu viacerých fondov. Vyzývame vlády, aby položili základy partnerstva medzi sektormi na používanie LEADER a CLLD. K tomuto procesu sú potrebné jasné a dlhodobé politiky a programy, ktoré by mohli zmeniť situáciu miestnych vidieckych spoločností a zastaviť emigráciu vidieckych občanov.

#### **25. Vidiecke služby a infraštruktúra:**

Základné vidiecke služby, ako sú obchody, poštové služby, školy, základná zdravotná starostlivosť a verejná doprava, ako aj sociálna infraštruktúra, sú životne dôležité a podporujú kvalitu života vo vidieckych oblastiach. Nevyhnutnosťou je adekvátna fyzická infraštruktúra – zásobovanie vodou, kanalizácia, elektrina, zásobovanie energiou, dopravné systémy. V mnohých vidieckych regiónoch sú vidiecke služby slabé alebo sa strácajú a infraštruktúra je nedostatočná, čo môže ďalej prispievať k začarovanému kruhu úpadku. V Európe je veľa dobrých príkladov, ktoré ukazujú, ako môžu vidiecke sociálne podniky a neziskové organizácie poskytovať potrebné služby alternatívnym a udržateľným spôsobom, ak ich vláda uzná za partnerov. Vyzývame vlády a poskytovateľov služieb, aby uznali právo vidieckych ľudí na primeranú infraštruktúru a primeraný prístup ku všetkým základným službám a umožnili vidieckym spoločnostiam rozhodovať sa a podnikáť kroky na zabezpečenie služieb a infraštruktúry vhodnej pre ich potreby. Mohli by sa vyskúšať aj nové decentralizované modely poskytovania služieb prostredníctvom partnerstiev alebo zmluvných vzťahov, ktoré umožnia občianskym iniciatívam riešiť nedostatok/stratu služieb.

#### **Mobilita**

Mobilita by sa mala uznať ako právo každého človeka na cenovo primeranú a dostupnú dopravu vo vidieckych oblastiach. Takáto mobilita by mala byť ekologická s minimálnym vplyvom na klímu a mala by mať spoločné prepojenie a integráciu s inými službami. Žiadame, aby bola vidiecka mobilita zahrnutá do všetkých národných politík rozvoja vidieka, pričom sa uvádza minimálna úroveň služieb pre všetky typy oblastí a definujú sa zodpovednosti za ich poskytovanie.

#### **26. Komunikácia a digitalizácia:**

Prístup k vysokokapacitným telekomunikáciám má zásadný význam pre sociálny, kultúrny a hospodársky život všetkých Európanov a pre poskytovanie životne dôležitých služieb. Najmä vidiecke oblasti potrebujú pre svoju vzdialenosť a riedku populáciu efektívne telekomunikácie. Mnohé vidiecke oblasti v Európe sú však stále vážne znevýhodnené nedostatkami v telekomunikačných systémoch. Digitálne technológie by sa mali považovať za faktor umožňujúci transformáciu vidieckeho hospodárstva a vidieckej spoločnosti. Očakávame, že snahy o digitalizáciu a procesy Smart Village budú prínosom pre veľké vidiecke oblasti v celej Európe, nielen pre tých najbohatších. Vyzývame





vlády, nadnárodných donorov a poskytovateľov telekomunikačných služieb, aby urýchlili pracovni na uľahčení prístupu k vysokorýchlostnému širokopásmovému pripojeniu a mobilným službám pre všetky vidiecke obyvateľstvo vrátane odľahlých oblastí s harmonizovanými tarifami v celej Európe. Od vidieckych spoločenstiev by sa nemalo očakávať, ale malo by sa im umožniť, aby v partnerstvách podnikli kroky na zabezpečenie tejto služby. Prístup k digitálnej infraštruktúre by sa mal zabezpečiť aj pre znevýhodnených a mali by sa posilniť digitálne kapacity. Vidieckym zainteresovaným stranám by mal byť ľahko dostupný prístup k príslušným štatistikám a údajom na účely rozhodovania.

#### **27. Vzdelanie:**

V meniacom sa a digitalizovanom svete ľudia všade potrebujú neustále zlepšovať svoju schopnosť prispôbiť sa a inovovať v sociálnej a hospodárskej činnosti. Z tohto dôvodu má vzdelávanie a celoživotné vzdelávanie – začínajúce už v ranom detstve – rozhodujúce miesto pri umožňovaní rozvoja vidieckych komunít. Majú osobitný význam, pretože umožňujú mladým ľuďom pochopiť príležitosti na bohatý a životaschopný život na vidieku, získať a neustále si obnovovať potrebné zručnosti a zapojiť sa ako občania. Vyzývame školské orgány, aby zabezpečili efektívny prístup vidieckych komunít ku kvalitným vzdelávacím službám prostredníctvom decentralizovaných riešení, ak je to možné, vrátane základných škôl na úrovni dediny, stredoškolského vzdelávania a vzdelávania dospelých, diaľkového vzdelávania, dobrovoľníctva a odborného vzdelávania prispôbeného realite vidieckeho života.

#### **28. Rozširovanie a susedské politiky EÚ:**

Vidiecke spoločenstvá v kandidátskych krajinách EÚ, potenciálnych kandidátskych a susedných krajinách sú hlboko zasiahnuté politickou nestabilitou, oneskorením v politických reformách, nedostatkom uznania vidieka a chýbajúcim integrovaným vidieckym myslením. Exodus ľudí, mozgov a podnikateľov, chudoba, nedostatok spolupráce a partnerstiev spôsobujú ekonomické a sociálne problémy. Národné prístupové procesy do EÚ a vidiecke programovanie ako LEADER sú pomalé. Je potrebné posilniť LEADER a podporu tretieho sektora v kandidátskych a neprístupových krajinách. Uznávame, že EÚ trvá na kritériách, ale mala by viac umožniť, aby kandidátske krajiny mohli tieto kritériá splniť. Vyzývame vlády a EÚ, aby urýchlili prístupový proces (inkluzívnym spôsobom) s oveľa efektívnejším programovaním a finančnou podporou procesov hospodárskeho, občianskeho a sociálneho rozvoja vidieka. Osoby s rozhodovacou právomocou by mali podporovať partnerstvá na všetkých úrovniach a tiež podporovať lokálne podnikanie.

#### **29. Medzinárodné výmeny:**

Veríme, že prácu na dosiahnutí trvalo udržateľného rozvoja vidieka môže výrazne napomôcť a urýchliť výmena osvedčených postupov medzi vidieckymi zainteresovanými stranami a vládami vo všetkých európskych krajinách a mimo nej. Všetci môžu rovnako prispieť k takýmto výmenám a získať z nich. Vyzývame na skutočne celoeurópsky prístup k výmenným programom, ktoré vytvárajú príležitosti, a nie prekážky, prostredníctvom spolupráce medzi vládami, mimovládnyimi organizáciami, nadnárodnými darcami a inými v rámci EÚ aj mimo nej. Mali by byť zavedené podporné mechanizmy a dobre navrhnuté programy na prijímanie podpory a implementáciu. Mladí ľudia musia byť súčasťou týchto výmen ako rovnocenní partneri. Hlavným príspevkom k tomuto procesu by mala byť sieť SPP pre rozvoj vidieka a národné vidiecke siete financované EÚ vo všetkých členských štátoch EÚ.





Celá Európa bude žiť